

### **Заняття 3. Таємниця третя «Птахи збираються в дорогу».**

**В.О. Сухомлинський " Куди летять ластівки ? ".**

#### **Мета заняття :**

**Навчальна:** формування предметних і ключових компетентностей ( комунікативна, читацька, навчання впродовж життя, природнича, соціальна).

**Розвивальна:** розвиток зв'язного мовлення, творчого мислення, навички співпраці та культури командної роботи.

**Виховна:** виховання турботливих громадян, ціннісного ставлення до природи.

**Учні :** самостійно читають текст, осмислюють прочитане;

визначають настрій, характер творів;

відповідають на запитання;

володіють своїми емоціями;

самостійно будують висловлювання, малюють словесні картини природи;

проявляють фантазію;

аналізують почуте;

ілюструють прикладами власні відповіді;

виконують завдання на розуміння прочитаного тексту;

взаємодіють усно, виявляють інтерес до читання;

висловлюють припущення на основі почутого;

ставлять запитання;

беруть участь у колективному обговоренні;

висловлюють власне ставлення до змісту прослуханої інформації;

користуються формулами мовленнєвого етикету;

дотримуються правил спілкування.

**Обладнання.** Картки зі словами та словосполученнями для складання народних прикмет.

**Інтеграція.** Соціальна, природнича галузі.

**Тип заняття:** заняття формування компетентностей

#### **Карта заняття**

##### **І. Вступна частина.**

##### **1. Емоційне налаштування.**

##### **• Робота над загадкою.**

Коли все у тебе гарно,

Коли день пройшов немарно.

Наче квітка розквітаєш,

На обличчі її маєш.

Посміхаються вуста.

Що це? Відповідь проста! ( М І Ш К А У С )

- Намалюйте усмішку сьогоднішнього дня!

- Коли у людини з'являється усмішка?

( Коли все добре. Коли гарний настрій. Коли чудовий день.

Коли здійсниться все. )

- Поділіться усмішкою з другом. Передайте усмішку один одному і скажіть щось приємне другові)

## **2. Мовленнєва розминка.**

Відтворіть звуки природи:

- Клекіт лелек
- Дзижчання комарика
- Гудіння вітру

## **3. Робота зі скоромовкою. Інтонаційне читання.**

Прочитайте скоромовку

напівголосно і повільно;

голосно і швидко;

весело, сердито.

*На ластівку лила злива: зліва — злива, справа — злива.*

## **II. Основна частина.**

### **1. Вправа «Відкритий мікрофон».**

- Які твори про осінь ми вже опрацювали?

- Які з них вам найбільше запам'яталися?

- Які з них ви перечитали б ще раз?

- Назвіть ознаки осені.

- Які ознаки осені ви спостерігали протягом останнього тижня?

### **2. Вправа " Передбачення".**

#### **• Робота з діалогом " Прощальний політ ластівок"**

- Прочитайте заголовок.

- Про що, на вашу думку, йтиметься в діалозі з таким заголовком?

- Хто може бути дійовими особами діалогу?

- Де можуть відбуватися події?

- Як ви гадаєте між ким буде розмова у діалозі?

### **3. Щоденні 5. Читаю для себе.**

Читання діалогу по ролях. Театралізація діалогу.

#### **Діалог " Прощальний політ ластівок"**

- Добрий день, діду Осіннику! Я так рада бачити вас у лісі.

- Добрий день, моя маленька ластівко! Я завжди радий зустріти тебе. Як ти себе почуваєш, цього осіннього дня?

- Відчуваю, що зима наближається, і мені потрібно відлітати до вирію. Але я хотіла б вам подякувати за вашу роботу. Кожної осені ви створюєте таку чудову атмосферу в лісі.

- Дуже дякую, моя маленька ластівко. Я роблю все можливе, щоб осінь була чарівною і кольоровою для всіх лісових мешканців. Це мені дуже важливо, адже осінь - час збирання урожаю і підготовки до зими.

- Я завжди захоплююсь вашою мудрістю, діду Осіннику. Ви допомагаєте нам зрозуміти природні цикли. Як ви вмієте змінювати кольори листя і створювати такі гармонійні переходи?

- Це велике мистецтво, моя маленька пташко. Я співпрацюю зі стихіями природи, за допомогою вітру і дощу розфарбовую листя у різні відтінки. Це є способом у природі показати, що часи змінюються і новий сезон настає.

- Це так захоплююче! Я завжди з нетерпінням чекаю весни, коли повертаюсь додому і знову бачу цей чарівний ліс. Дід Осінник, а що ви робите взимку, коли ми летимо у вирій?

- Взимку я сплю і відпочиваю, моя маленька ластівко. Накопичую енергію і готуюсь до наступної весни, коли знову пробуджуюся, то принесу нову пору року. Я також допомагаю іншим тваринам вижити взимку, надаючи їм засоби для захисту та живлення.

- Це дивовижно! Я дуже вдячна вам, діду Осіннику, за все, що ви робите для нас і для природи. Ваша мудрість і дбайливість надихають мене.

- Дякую, моя маленька ластівко. Ваші слова дуже цінуються. Пам'ятайте, завжди повертайтеся до нашого лісу, до рідної Батьківщини, коли настає весна. Ми будемо раді зустріти вас знову.

- Безсумнівно, діду Осіннику. До зустрічі! Бережіть себе!

- До зустрічі, моя маленька ластівко. Бережи себе! До нових зустрічей!

#### **4. Щоденні 5 «Висловлююсь за змістом прочитаного»**

- Між ким відбувається розмова у діалозі?
- Як ви гадаєте, хто міг промовляти такі репліки?
- Куди відлітали ластівки?
- Що робив Дід Осінник в лісі?
- З якими стихіями природи співпрацював дідусь?
- Яким був Дід Осінник? Дайте йому характеристику.

#### **5. Вправа «Асоціативний куш». Характеристика героя.**

##### **Дід Осінник**

- 1. Сердечність і доброта:** Дід Осінник — це дуже добрий та сердечний чоловік. Він завжди допомагає людям, яким потрібна допомога, і щиро турбується про своїх співмешканців.

**2. *Обов'язковість та наполегливість:*** Дід Осінник відзначається своєю наполегливістю в роботі. Він щодня виходить на свою грядку і ретельно обробляє землю, щоб збирати врожай.

**3. *Любов до природи:*** Головна тема казки — осінь. Дід Осінник відчуває особливу любов до природи, особливо до її осіннього вбрання. Він цінує красу природи і розуміє її циклічний характер.

**4. *Мудрість:*** Дід Осінник не тільки розуміє природу, але й має глибокі пізнання людської душі. Він вчить своїх слухачів жити у гармонії з природою, цінувати мир та тепло родинних стосунків.

**5. *Вчительська натура:*** В казці Дід Осінник виступає як мудрий вчитель, який передає свої знання і досвід іншим. Він звертається до дітей та дорослих, надихаючи їх дотримуватися добрих звичаїв та цінностей.

**6. *Віра в добро:*** Дід Осінник вірить у добро і здатність людей робити добрі вчинки. Він допомагає іншим бачити позитивні сторони життя та виховує в них віру в свої сили.

- Прочитайте заголовок твору, який ми сьогодні читатимемо. Про що буде говоритися в тексті?

- Що вам відомо про ластівок?

- Чи бачили ви цих птахів?

- Сьогодні ми відкриємо третю таємницю осені. Дізнаємося чимало про ластівок.

**6. *Робота з казкою Василя Сухомлинського «Куди летять ластівки?»***

• ***Розповідь з демонстрацією візуальних матеріалів.***

Влітку часто можна побачити невеликих птахів, невтомно літаючих над городами, садами, газонами. У них роздвоєний хвіст і гострі, довгі крильця. Це – ластівки.

Коли птахи сядуть відпочити, добре видно, що у них синьо-чорні спинки, крила і хвіст. Груді і живіт у ластівок світло-сірі. Якщо на лобі у птиці помітна руда плямочка, значить це молоде пташен, що тільки навчилось літати. У дорослої ластівки лоб білий. Коротенькі лапки ускладнюють зліт з гладкої поверхні. Тому застати птицю, що сидить на землі мало ймовірно. Віртуозний політ – ось призначення ластівок.

Самці більші за самок і хвіст у них довший. Але навіть найбільший самець важить не більш 25г.

Ластівки зустрічаються майже у всіх країнах світу. Їх називають перелітними, так як на зиму вони відлітають на південь, а навесні поспішають назад. Прилітають в квітні і починають будувати гнізда, виводити пташенят.

Ластівки – вправні будівельники. З грязі і трави вони ліплять глибокі чашечки і вистилають їх пухом. Виходять затишні будиночки, які кріпляться під дахами, на балках, на стінах будинків.

Зазвичай ластівки створюють надійні пари, і по кілька років прилітають гніздитися в одне місце. Пташенята з'являються майже через 3 тижні після того, як самка відкладе штук 5 маленьких яєць і почне їх насиджувати. Вилупившись, пташенята займаються тільки тим, що широко розкривши дзьоби, вимагають і вимагають у батьків корм. Доводиться дорослим птахам з раннього ранку і до пізнього вечора полювати на комах. Роблять вони це в польоті. Широко розкритим ротом захоплюють мошок, комарів, мух і несуть їжу дітям. Через 25 днів пташенята здійснюють перший свій політ. Але дбайливі батьки продовжують їх годувати.

Сусідство з людиною для ластівок давно увійшло в звичку. З давніх-давен ці чудові пернаті будують свої гнізда під одним дахом з людиною. Є такі регіони, де для птахів людьми будуються спеціальні будиночки, типу шпаківень. Там теж можуть оселитися ластівки. Багато народів люблять і шанують цих пернатих. У багатьох культурах ластівка вважається ознакою багатства, тому люди, по сусідству з якими птиці побудували своє житло не руйнують його, а навпаки намагаються оберігати. Яскравим прикладом тісного життя поруч з людиною є сільська ластівка. Вона настільки звикла до цього сусідству, що може без особливого сорому, наприклад, пити воду разом з домашньою птицею на господарському дворі.

Люди завжди раді прильоту ластівок. Їх люблять за працьовитість, за відданість місцю, де з'явилися на світ, за те, що знищують масу шкідливих комах, і просто за веселе щебетання.

А ще кажуть, що ластівки навесні тепло на крилах приносять. І це правда!

- ***Перегляд відео "Знайомство Сергія з сільською ластівкою"***

Щоб учні могли поспостерігати, як живуть сільські ластівки, можна продемонструвати відео за посиланням:

[https://www.youtube.com/watch?](https://www.youtube.com/watch?v=fF2Qoo65CTU&ab_channel=KSBooks%3A%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83%D1%8E%D1%87%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9)

[v=fF2Qoo65CTU&ab\\_channel=KSBooks%3A%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83%D1%8E%D1%87%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9](https://www.youtube.com/watch?v=fF2Qoo65CTU&ab_channel=KSBooks%3A%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D1%83%D1%8E%D1%87%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8%D0%B4%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9)

- ***Щоденні 5. «Слухаю і розумію».***

Учитель виразно читає текст, діти слухають.

- ***Щоденні 5. «Читаю для себе».***

- Прочитайте самостійно текст (упівголоса).

- ***Щоденні 5. «Висловлююся за змістом прочитаного».***

- Куди ви уявно перенеслися ?

- Які ознаки осені описує автор у казці?

- Хто вийшов з-за лісу?
- Куди відлетіли ластівки ?
- Охарактеризуйте словами з казки теплий край. Зачитайте ці рядки.
- Чому засумували ластівки ?

## **7. Робота над змістом казки Василя Сухомлинського " Куди летять ластівки? "**

### **• Вправа " Чи уважний ти читач?"**

Вибери одну правильну відповідь із запропонованих.

1. Восени ластівки сідають довгим разочком на:

- а. Високі дерева
- б. Телеграфні дроти
- в. Дахи будинків

2. Звідки з'являється бабуся Зима?

- а. Із гори
- б. Із яру
- в. Із - за лісу

3. Хто йде за бабусею Зимою?

- а. Дід Мороз
- б. Віхола
- в. Заметіль

4. На що схожі квіти в далекому теплому краю?

- а. На чорнобривці
- б. На соняшники
- в. На мальви

### **• Вправа " Математична розминка "**

Розв'жи приклади та відгадай зашифроване слово.

### **• Вправа " Слова - синоніми "**

До кожного слова добери та запиши синоніми.

Радяться -

Поглядають -

Сумують -

Іде -

### **• Вправа "З'єднай порівняння "**

Встанови відповідність, з'єднавши слова.

Дроти срібні

Луг телеграфічні

Павутинки яскраві

Квітки зелений

- **Вправа "Ми - поети "**

Прочитай початок речення та допиши римоване закінчення.

Швидко птах цей скрізь \_\_\_\_\_,

Безліч мошок \_\_\_\_\_,

За вікном гніздо \_\_\_\_\_,

Тільки в нас він не \_\_\_\_\_.

- **Вправа "Поміркуй "**

Чому на твою думку сумують ластівки? Напиши про це.

---

### **III. Заключна частина.**

- **Складання народних прикмет про ластіок.**

Учні працюють у групах. Кожна група має картку зі словами, розміщеними на кольорових фігурах. Треба скласти народні прикмети зі слів на однакових фігурах. (*Високо в небі в'ються ластівки -утримається ясна погода. Ластівки, літаючи низом, граються - на дощ та вітер. Хмарного дня ластівки літають високо в небі – цієї доби буде гроза. Звиті ластівками гнізда в будинку віщують щастя тому сімейству, руйнувати їх вважається за гріх.*)

- **Рефлексія.**

- Який твір ви читали на уроці?
- Це вірш, казка чи оповідання?
- Які народні прикмети про ластівок ви запам'ятали?